

Shri Maharaj's Biography

श्री
रा
म

श्रीब्रह्मचैतन्य
गोंदवलेकर
महाराज

च रि त्र आ णि वा ड्म य

के.वि.बेलसरे

श्री
रा
म

अनुक्रमणिका

विषयप्रवेश	१-१२
१. कुलवृत्तांत व बालपण	१३-२४
२. गुरुशोध व संतदर्शने	२५-३४
३. श्रीगुरुकृपा	३५-५६
४. तीर्थयात्रा आणि गृहस्थाश्रम	५७-८५
५. मधला काही काल	८६-१०५
६. गोंदवल्यास वास्तव्य आणि लोकसंग्रह	१०६-१५१
७. सन १८९५ ते १९०५	१५२-१९४
८. पुन्हा काशीयात्रा (सन १९०५-१९०७)	१९५-२१२
९. हाट भरला परमार्थाचा	२१३-२६४
१०. रामरायाने इच्छा पूर्ण केली	२६५-३१२
११. अखेरचे वर्ष	३१३-३३८
१२. महासमाधि	३३९-३५२
१३. व्यक्तिदर्शन	३५३-३७२
१४. 'मी आहे जगदकारे'	३७३-३९०
१५. परंपरा व शिष्यमंडळ	३९१-४१२
१६. नंतरची व्यवस्था	४१३-४१६
१७. महाराजांची शिकवण	४१७-४२४
१८. बोध वचने	४२५-५८०
१९. कथा-माला	५८१-६३४
२०. श्रीमहाराजांची पाच प्रवचने व काही पत्रव्यवहार	६३५-६५०
२१. अभंग आणि स्फुट प्रकरणे	६५१-६५८
श्रीमहाराजांची गुरुपरंपरा व शिकवण	६५९-६६०

प्रा. के. वि. बेलसरे यांची आणखी काही पुस्तके

- नाम साधना
 - सहज समाधी
 - आनन्द साधना
 - परमार्थ प्रदीप
 - श्रीचैतन्य गीता
 - नामसमाधीचा अभ्यास
 - श्रीदासबोधामृत
 - अध्यात्म दर्शन
 - अमृतपान भाग १ व २
 - भावार्थ एकनाथी भागवत
-

दहावी आवृत्ती

मकरसंक्रांत १५ जानेवारी १९८८

किंमत रु. ५०/- फक्त

प्रकाशक : द. म. टिळक, बुक सेलर्स पब्लिशिंग कंपनी,
महेंद्रळे बिल्डिंग, गिरगांव, मुंबई - ४

मुद्रक : अ. वा. गोडसे, काशिका, चिंचवड, पुणे - ३३

लोकांना सुद्धां नंतर फार वाईट वाटलें आणि सर्वजण श्रीमहाराजांची क्षमा मागू लागले.

गुरुकृपा : हा प्रसंग घडल्यावर श्रीमहाराज देहाभिमानशून्य झाले आहेत अशी तुकामाईची खात्री झाली. येहळेगांवला येऊन श्रीमहाराजांना नऊ महिने झाले होते. या कालामध्ये त्यांना गोंदवल्याची किंवा आपल्या मातापित्यांची आठवण झाली नाही. गुरुच्या अखंड सेवेमध्ये ते स्वतःचें भान विसरले. त्यांच्या मनाचे व्यापार स्तब्ध झाले, भूक, तहान, झोंप, वगैरे देहधर्म मुटले, अंतःकरण पूर्ण निर्वासन झालें, आणि खऱ्या चित्तशुद्धीचें तेज त्यांच्या शरीरावर झळकू लागलें.

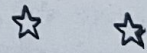
लवकरच श्रीरामनवमी आली. आपल्याबरोबरच्या इतर मंडळींना तुकामाईंनी उत्सवासाठीं उमरखेडला पाठवून दिलें. रामनवमीच्या दिवशीं भर उन्हांत दोघे गुरुशिष्य रानांत गेले. एका शेतामध्ये विहिरीवर दोघांनींही स्नानें केलीं. एका अशोकवृक्षाखालीं तुकामाईंनीं श्रीमहाराजांना हात धरून आपल्या समोर बसवले आणि बोलले, “मी तुला आजपर्यंत फार कष्ट दिले. पण पूर्वी वसिष्ठांनीं रामचंद्राला जें दिलें तें मी तुला आज या क्षणीं देतो !” असें सांगून त्यांनीं श्रीमहाराजांच्या डोक्यावर हात ठेवला. श्रीमहाराजांना तत्काळ समाधि लागली. पुष्कळ वेळांनंतर जेव्हां समाधि उतरली तेव्हां तुकामाईंनीं त्यांचे “ब्रह्मचैतन्य” असे नांव ठेवले, आणि त्यांना अत्यंत प्रेमानें आलिंगन दिलें. “श्रीराम जय राम जय राम” हा त्रयोदशाक्षरी मंत्र जपून रामोपासना करावी असें सांगून तुकामाईंनीं श्रीमहाराजांना रामदासी दीक्षा दिली व अनुग्रह देण्याचा अधिकार दिला. “प्रापंचिक लोकांना-विशेषतः मध्यम स्थितींतल्या लोकांना-आपल्या प्रपंचामध्येच परमार्थ कसा करावा हें शिकव. राममंदिरांची स्थापना करून रामनामाचा प्रसार कर. माझे महत्त्व वाढविण्यापेक्षां श्रीसमर्थांचें महत्त्व वाढव. लोकांमध्ये भजनाचे प्रेम उपन्न होईल असा मार्ग दाखव. जे खरे दीन असतील त्यांची सेवा कर, आणि सर्व ठिकाणीं प्रेम वाढेल असा उपाय कर.” इतक्या गोष्टी श्रीमहाराजांना तुकामाईंनीं करण्यास सांगितल्या. या वेळीं सूर्य बरोबर डोक्यावर आला होता, आणि मग दोघेजण घरीं परत आले.

४. वरील प्रश्न विचारलेल्या
तीं दुपारी आपण काय करीत
महाराज हंसले आणि बोलले
पंधळीने तुम्हांला सांगितले
साक्षात पत्नी म्हणून संबंध
ता फार मोठी होती. परंतु
त्यांच्यापुढे आईसाहेबांच्या
महाराजांनी आपण होऊन
ये त्यांच्या सौभाग्याचा
ती पूर्ण कृपा केली होती,
व कायमच राहिल हे
महाराजांचा घोडा जो
एक लहानसे स्मारक

वर गोपालकृष्णाचें
वैवर्ती पांच पंचवीस
उपयोगी पडतात.
माणसें असतात.
राही. परिस्थिति
वांच्या लोकांचें
मंडळी संस्थान
खालीं आपण
री उदारपणा
रा. भगवंताची
वी उपासना,
उपासनेचीं
सावें म्हणून
भाळून जो

यमुनाबाईंनी आपला देह चंदनासारखा मिजवला. बुढापकाळाने क्षीयता आल्यावर
अनेक रोगांनी त्यांचे शरीर जर्जर होऊन गेलें, तेव्हां त्या म्हणू लागल्या, 'महा-
राजांनी माझी प्रत्येक इच्छा पुरवली. आता मला कशाचीही अपेक्षा नाही. एकच
आपण आता उरलें - 'त्यांच्या' मांडीवर झोकें ठेवून शेवटची शोष घ्यायची !
महाराजांनी फार कल्याण केलें आहे. पण नियति निराळी होती. तात्यासाहेब आधी
देले. सन १९६७ च्या एप्रिलमध्ये तात्यासाहेबांनी दवाखान्यात देह ठेवला. यमुना
बाई वरीच होत्या. त्यांच्या कानावर ती वार्ता घातली तेव्हां त्यांच्या तोंडून पहिले
शब्द निघाले ते असे, 'महाराजांची इच्छा ! त्यांनीं माझें लग्न करून मला घरांत
आणले ; माझा संसारही त्यांनींच केला ; हा प्रसंगही त्यांनींच आणला. बरें !
तुमच्या दिवसापासून, भेटायला येणाऱ्यांना जेऊन जाण्यास त्या नेहमीं प्रमाणें सांगत.
मोठमोठ्या साधकांना लाजविणारी त्यांची ही निष्ठा पाहून मन थक्क होतें. पुढे
या पावणें दोन वर्षे जगल्या, पण अखंड नामस्मरणांत असत. मोठमोठ्या मठपतींना
आणि वेदात्यांना लाजवील असें खरें समाधान त्यांच्यापाशी होते. ठेविले अनंतें
तें तिचें राहवे ! चितीं असो द्यावें समाधान ॥ याचें त्या मूर्तिमंत उदाहरण होत्या.

श्रीमहाराजांच्या कृपेनें पुष्कळ माणसें तयार झालीं. हुबळीचें सच्चिदानंदबुवा,
कुरवलीचे दामोदरबुवा, कऱ्हाडचे शांताश्रम, आटपाडीचे विश्वनाथबुवा, मास्तीराव
पिटके, वामनराव आपटे, वगैरे आणखी पुष्कळ चांगले चांगले साधक होऊन गेले.
प्रत्येकाच्या बाबतीत दोन गोष्टी प्रामुख्याने आढळतात. श्रीमहाराजांच्यावर पूर्ण
निष्ठा, आणि अखंड नामस्मरण. त्यांच्या सर्व शिष्यांची गणती करणें आकाशा-
तल्या चांदण्या मोजण्याइतकेंच वेडेपणाचें होईल. त्यांनीं अक्षरशः अनंत लोकांच्या
हृदयांतिल स्फुर्लिगाला चेतना दिली. धन्य अशा महात्म्याचें जीवन !

९६. नंतरची व्यवस्था

देह ठेवावयाच्या अगोदर सुमारें एक वर्ष श्रीमहाराजांनीं सर्वांच्या सांगण्या-
वरून एक मृत्युपत्र करून ठेवलें होतें. त्यांनीं देह ठेवल्यावर मृत्युपत्रांत
लिहिल्याप्रमाणें सगळी व्यवस्था करण्यांत आली. समाधीची व मंदिरांची एकंदर
व्यवस्था पहाण्यास पंच नेमले. त्यांचीं नांवें अशीं—पहिले व मुख्य पंच श्रीमहाराज ;

(४१४)

सरपंच श्रीब्रह्मानंद; कार्यकारी पंच श्री. अप्पासाहेब भडगांवकर, श्री. बापूसाहेब साठये आणि श्री. तात्या चपळगांवकर हे व इतर दोघे पंच होते. श्री. तात्यासाहेब दामले आरंभी पंच नसले तरी श्रीब्रह्मानंदांचे सरचिटणीस म्हणून काम पहात असत. श्रीआईसाहेबांना महिना पंचवीस रुपये तहहयात देण्याची व्यवस्था करण्यात आली. भाऊसाहेब केतकर यांनी पंचासाठी एक वर्षभर गोंदवल्याची सगळी व्यवस्था बघितली. नंतर पंच ती बघू लागले.

श्रीआनंदसागरांच्या अस्थि श्रीमहाराजांनी पूर्वी हर्द्यास ठेवल्या होत्या. 'मो, स्वतः त्या बरोबर नेईन' असे त्यावेळी श्रीमहाराज बोलले होते. योग असा आला की हरिपंत मास्तरांनी श्रीमहाराज व श्रीआनंदसागर या गुरुशिष्यांच्या अस्थि बरोबरच नेऊन प्रयागच्या त्रिवेणीसंगमांत विसर्जन केल्या. इकडे कृष्णमय्येदे